

Spot on [KBW 26]

Op een podium staan, er zijn mensen die dat voor hun beroep doen! De een lijkt dat geweldig, de ander krijgt er de kriebels van. Maar in deze les maken we plezier met allerlei podiumkunsten en maken we er verhalen mee. Klaar voor de spotlight? Kom maar op!

Deze les sluit aan bij het thema van de Kinderboekenweek 2026, bijvoorbeeld met Kermiskind van Jacques Vriens of Dans van Mireille Geus.

Opdracht: Maak een presentatie waarin een podiumkunst centraal staat.

Doelen

- ◆ In deze les houden we ons bezig met podiumkunsten, problemen én oplossingen en sluiten zo aan bij **kerndoel 1**: de school stimuleert de taalcompetentie van leerlingen, **kerndoel 8**: de leerlingen doet ervaring op met literatuur, **kerndoel 34**: uiten van gevoelens, wensen en opvattingen, **kerndoel 37**: beroepen en sekse, **kerndoel 47**: leerlingen leren over commercieel en niet commercieel werk.
- ◆ De leerling kan variëren in soorten bewegingen, passend bij zijn personage.
- ◆ De leerling kan variëren in houdingen die passend zijn bij zijn personage.
- ◆ De leerling weet dat je met je stem kunt uitdrukken wat je personage voelt en meemaakt. De leerling zet accent, tempo, stemkleur en volume in om de belangrijkste emoties van het spel te ondersteunen. De leerling kent het verschil tussen 'een stemmetje trekken' en de eigen stem manipuleren en kan daarmee experimenteren.
- ◆ De leerling kan met ver uiteenlopende combinaties een verrassende presentatie maken.
- ◆ De leerling oefent met het leggen van verbanden tussen de opdracht en een willekeurig gekozen actie.

Materiaal

Je hebt nodig voor combinatiespel:

Wat je nodig hebt is afhankelijk van de specifieke les. Soms zijn het dobbelstenen, soms drie bakjes om de kaarten uit te trekken.

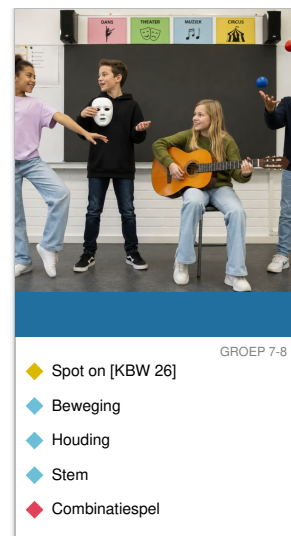
Je hebt nodig:

Per leerling:

- pen of potlood
- klein papiertje

Bijzonderheden:

Benodigdheden: grote dobbelsteen of dobbelstenen (bij voorkeur drie in verschillende kleuren, het kan ook met één), één pen per werkgroep.

De les in fases

Oriënteren

1. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen betekenis en bespreek het kort. Stel vragen als:
 - Hoe lang denk je dat mensen al muziek maken? [Muziek is minstens tienduizenden jaren oud. Mensen zongen en maakten waarschijnlijk ritmes voordat er muziekinstrumenten bestonden. Archeologen hebben fluiten van bot en ivoor gevonden die ongeveer 40.000 jaar oud zijn.]
 - Hoe lang dansen mensen al? [Dans bestaat waarschijnlijk al zolang er mensen zijn. We weten dat mensen in de prehistorie al dansten. Dans werd gebruikt bij feesten en rituelen, maar bijvoorbeeld ook om gebeurtenissen zoals een jacht uit te beelden. Rotstekeningen van duizenden jaren oud laten al dansende mensen zien.]
 - Hoe lang spelen mensen al verhalen na? [Mensen beelden waarschijnlijk al duizenden jaren verhalen en gebeurtenissen uit. Theater zoals wij het herkennen — met spelers die rollen spelen voor een publiek — ontstond ongeveer 2500 jaar geleden in het oude Griekenland. Tijdens grote feesten werden daar tragedies en komedies opgevoerd.]
2. Leg de werkwijze uit. Toon het filmpje of herhaal mondeling met de leerlingen de inhoud en de aandachtspunten.
3. Je kunt ook ter illustratie een stukje voordoen.
4. Schilder terwijl je danst en vraag welke twee kunstvormen je met elkaar hebt gecombineerd.
5. Bespreek het vormdoel of de vormdoelen. Gebruik wanneer nodig de filmpjes. Herhaal in ieder geval de inhoud en de aandachtspunten. Hang de pictogrammen van de besproken aandachtspunten straks op in het speellokaal.

Onderzoeken

Warming up

- De groep staat verspreid in het lokaal. Laat ze eerst werkwoord 1 spelen, geef dan pas het combinatiewoord aan.
- Instructie: *Je krijgt steeds twee kunstwerkwoorden. Beeld ze tegelijkertijd uit. Het zijn niet allemaal podiumkunsten dus laat je verrassen! Beeld het uit met geluid, je mag geen contact maken met klasgenoten. Veel plezier!*

Spelopdrachten:

- Je zingt (wacht tot de kinderen het aan het uitbeelden zijn, geef dan het combinatiewoord) en je beeldhouwt.
- Je doet aan kunstijsschaatsen (wacht tot de kinderen het aan het uitbeelden zijn, geef dan het combinatiewoord) en je drumt.
- Je speelt viool (wacht tot de kinderen het aan het uitbeelden zijn, geef dan het combinatiewoord) en je danst ballet.
- Je tekent een zelfportret (wacht tot de kinderen het aan het uitbeelden zijn, geef dan het combinatiewoord) en je zingt (mag ook met lalala).

1. Warming up 2

- De groep staat in tweetallen verspreid door het lokaal.
- Instructie: *Je krijgt zo een kunstenaarsrol te spelen die je gaat uitbeelden en een plek. Niks past bij elkaar, dat hoort zo bij deze werkvorm. Jullie proberen elkaar iets te leren, je moet daarbij praten.*

Spelopdrachten:

- A speelt een hardrockartiest, B speelt een dirigent, en jullie proberen elkaar iets te leren.
- B speelt een DJ, A speelt een jongleur, en jullie proberen elkaar iets te leren.
- A speelt een hiphopper, B speelt een violist(e), en jullie proberen elkaar iets te leren.
- B speelt een balletdanser(es), A speelt een circusclown, en jullie proberen elkaar iets te leren.

Leskern

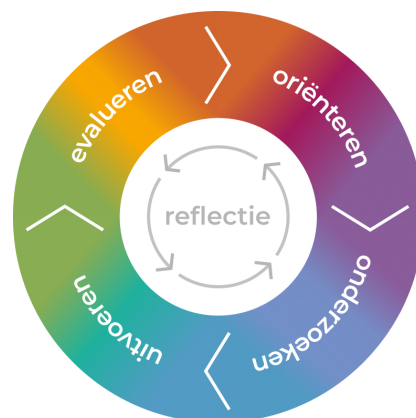
2. Na deze oefeningen zet je de groep in hoefijzeropstelling.
 - Maak hooguit vijf teams van 5-6 kinderen.
 - Je hebt de dobbelstenen, werkbladen en een zwarte stift bij de hand. Je kiest het eerste kind uit om te komen dobbelen met drie dobbelstenen tegelijkertijd. Je kruist op het werkblad aan wat er is gedobbel, het kind gaat naar de werkplek van team 1. Dan komt het tweede kind dobbelen, het tweede werkblad kruis je aan, enzovoort.
 - **Instructie:** *Jullie hebben net een kunstvorm, soort probleem en een plek (locatie) gedobbel. Van die drie dingen maak je een verhaal. Verdeel de rollen en beeld de situatie, het probleem en de oplossing uit. Let op: verzin iets zonder geweld en iedereen haalt levend de eindstreep. Veel plezier!*
 - Geef ze hiervoor 10 minuten de tijd, zorg dat ze actief repeteren en niet alleen overleggen.
 - Applaudiseer na iedere uitvoering en bespreek kort na.

Uitvoeren en evalueren

1. De leerlingen spelen hun opdracht voor de klas uit. Laat na iedere presentatie applaudiseren.
2. Bespreek iedere presentatie direct na de uitvoering. Vragen die je kunt stellen:
 - ◆ Om welke podiumkunst gaat deze presentatie?
Wat hebben zij verder gedubbeld aan spelelementen denk je?
 - ◆ Zag je verschil van bewegen tussen de rollen?
Bij wie had de beweging een toegevoegde waarde voor de rol?
Welke bewegingen zouden nog meer kunnen passen bij één van deze rollen?
 - ◆ Kun je aangeven wat de speler voelt? Waaraan zie je dat?
Kun je zien hoe oud de speler is? Waaraan zie je dat?
Kun je een karaktertrek herkennen in de lichaamshouding? Waaraan zie je dat?
 - ◆ Past de stem van de speler bij het karakter?
Heeft de stem een 'natuurlijke' klank of wordt er een stemmetje getrokken?
 - ◆ Welke spelelementen heb je herkend? Les uit.
Welke combinaties leveren sterke spelmomenten op? Hoe werkt dat?
Hebben de spelers extra combinaties toegevoegd? Waar in de presentatie?
 - ◆ Is jouw werkwoord gebruikt in de presentatie? Zo ja: ben je daar tevreden over?
Welke werkwoorden vond je eerst ongeschikt (of raar) maar bleken toch in de opdracht te passen?
Hoe kwam je op het idee voor jouw werkwoord?

Spelen met lesfases en lesdoel

- De lesbeschrijving is een richtlijn, geen keurslijf. Voel je vrij de vormdoelen naar eigen inzicht aan te passen.
- Is het doel van een bouwsteen al bekend, dan is een korte mondelinge herhaling voldoende.
- Is het aantal leerdoelen te groot? Beperk dan het aantal vormdoelen (pictogrammen).

	Podiumkunst		Probleemgebied		Locaties (waar)
1	Toneel	1	Medisch / lichamelijk	1	Cruiseschip
2	Dans	2	Materiaalpech / technisch probleem	2	Tv-studio
3	Muziek	3	Menselijk / onderling conflict	3	Openluchttheater
4	Circus	4	Omgeving / natuur	4	Groot festival
5	Cabaret/comedy	5	Tijd / timing/ planning	5	Bijzondere historische locatie
6	Goochelen / illusionisme	6	Verdwijning / vergissing	6	Grot

Toelichting.

Podiumkunst

- Toneel – scènes, personages, tekst, improvisatie
- Dans – beweging, choreografie, eventueel zonder tekst
- Muziek – zingen, instrumenten, ritme, band/orkest
- Circus – acrobatiek, jongleren, clownerie, trucs
- Cabaret / comedy – sketches, stand-up, humor, conferences
- Goochelen / illusionisme – trucs, misleiding, magie, mentalisme

Probleemgebied

- Medisch / lichamelijk. Iemand raakt gewond, wordt ziek, krijgt een allergische reactie, valt flauw, kan ineens iets niet meer.
- Materiaalpech / technisch probleem. Iets breekt, werkt niet, raakt vast, valt uit, lekt of doet precies het verkeerde.
- Menselijk / onderling conflict. Ruzie, jaloezie, misverstand, iemand voelt zich buitengesloten, twee mensen willen iets anders.
- Omgeving / natuur. Noodweer, extreme hitte, wateroverlast, een dier duikt op, de omgeving wordt plotseling gevaarlijk.
- Tijd / planning. Iemand is te laat, iets moet nú gebeuren, iemand timet een handeling te vroeg of te laat.
- Verdwijning / vergissing. Iemand of iets is kwijt, verwisseld, gestolen, op de verkeerde plek terechtgekomen of door de verkeerde persoon meegenomen.

Locaties

- Op een cruiseschip. Bewegend schip, zeezieke, passagiers, storm, beperkte ruimte.
- In een tv-studio. Camera's, live-uitzending, presentator, technici, we zijn over 20 seconden weer in de lucht!
- In een openluchttheater
- Weer, dieren, donker, publiek buiten. Openluchtpodia programmeren daadwerkelijk van muziek en cabaret tot circus en jeugdtheater.
- Op een groot festival. Meerdere podia, enorme drukte, artiesten door elkaar, strakke programmering.
- Op een bijzondere historische locatie. Kasteel, kerk, ruïne, museum — een voorstelling die speciaal voor die plek wordt gespeeld. Locatietheater gebruikt juist zulke onverwachte ruimtes als onderdeel van de voorstelling.
- In een grot. Het is wat donker en fris qua temperatuur maar ook in grotten worden optredens gegeven.

	Podiumkunst		Probleemgebied		Locaties (waar)
1	Toneel	1	Medisch / lichamelijk	1	Cruiseschip
2	Dans	2	Materiaalpech / technisch probleem	2	Tv-studio
3	Muziek	3	Menselijk / onderling conflict	3	Openluchttheater
4	Circus	4	Omgeving / natuur	4	Groot festival
5	Cabaret/comedy	5	Tijd / timing/ planning	5	Bijzondere historische locatie
6	Goochelen / illusionisme	6	Verdwijning / vergissing	6	Grot

Toelichting.

Podiumkunst

- Toneel – scènes, personages, tekst, improvisatie
- Dans – beweging, choreografie, eventueel zonder tekst
- Muziek – zingen, instrumenten, ritme, band/orkest
- Circus – acrobatiek, jongleren, clownerie, trucs
- Cabaret / comedy – sketches, stand-up, humor, conferences
- Goochelen / illusionisme – trucs, misleiding, magie, mentalisme

Probleemgebied

- Medisch / lichamelijk. Iemand raakt gewond, wordt ziek, krijgt een allergische reactie, valt flauw, kan ineens iets niet meer.
- Materiaalpech / technisch probleem. Iets breekt, werkt niet, raakt vast, valt uit, lekt of doet precies het verkeerde.
- Menselijk / onderling conflict. Ruzie, jaloezie, misverstand, iemand voelt zich buitengesloten, twee mensen willen iets anders.
- Omgeving / natuur. Noodweer, extreme hitte, wateroverlast, een dier duikt op, de omgeving wordt plotseling gevaarlijk.
- Tijd / planning. Iemand is te laat, iets moet nú gebeuren, iemand timet een handeling te vroeg of te laat.
- Verdwijning / vergissing. Iemand of iets is kwijt, verwisseld, gestolen, op de verkeerde plek terechtgekomen of door de verkeerde persoon meegenomen.

Locaties

- Op een cruiseschip. Bewegend schip, zeezieke, passagiers, storm, beperkte ruimte.
- In een tv-studio. Camera's, live-uitzending, presentator, technici, we zijn over 20 seconden weer in de lucht!
- In een openluchttheater
- Weer, dieren, donker, publiek buiten. Openluchtpodia programmeren daadwerkelijk van muziek en cabaret tot circus en jeugdtheater.
- Op een groot festival. Meerdere podia, enorme drukte, artiesten door elkaar, strakke programmering.
- Op een bijzondere historische locatie. Kasteel, kerk, ruïne, museum — een voorstelling die speciaal voor die plek wordt gespeeld. Locatietheater gebruikt juist zulke onverwachte ruimtes als onderdeel van de voorstelling.
- In een grot. Het is wat donker en fris qua temperatuur maar ook in grotten worden optredens gegeven.

	Podiumkunst		Probleemgebied		Locaties (waar)
1	Toneel	1	Medisch / lichamelijk	1	Cruiseschip
2	Dans	2	Materiaalpech / technisch probleem	2	Tv-studio
3	Muziek	3	Menselijk / onderling conflict	3	Openluchttheater
4	Circus	4	Omgeving / natuur	4	Groot festival
5	Cabaret/comedy	5	Tijd / timing/ planning	5	Bijzondere historische locatie
6	Goochelen / illusionisme	6	Verdwijning / vergissing	6	Grot

Toelichting.

Podiumkunst

- Toneel – scènes, personages, tekst, improvisatie
- Dans – beweging, choreografie, eventueel zonder tekst
- Muziek – zingen, instrumenten, ritme, band/orkest
- Circus – acrobatiek, jongleren, clownerie, trucs
- Cabaret / comedy – sketches, stand-up, humor, conferences
- Goochelen / illusionisme – trucs, misleiding, magie, mentalisme

Probleemgebied

- Medisch / lichamelijk. Iemand raakt gewond, wordt ziek, krijgt een allergische reactie, valt flauw, kan ineens iets niet meer.
- Materiaalpech / technisch probleem. Iets breekt, werkt niet, raakt vast, valt uit, lekt of doet precies het verkeerde.
- Menselijk / onderling conflict. Ruzie, jaloezie, misverstand, iemand voelt zich buitengesloten, twee mensen willen iets anders.
- Omgeving / natuur. Noodweer, extreme hitte, wateroverlast, een dier duikt op, de omgeving wordt plotseling gevaarlijk.
- Tijd / planning. Iemand is te laat, iets moet nú gebeuren, iemand timet een handeling te vroeg of te laat.
- Verdwijning / vergissing. Iemand of iets is kwijt, verwisseld, gestolen, op de verkeerde plek terechtgekomen of door de verkeerde persoon meegenomen.

Locaties

- Op een cruiseschip. Bewegend schip, zeezieke, passagiers, storm, beperkte ruimte.
- In een tv-studio. Camera's, live-uitzending, presentator, technici, we zijn over 20 seconden weer in de lucht!
- In een openluchttheater
- Weer, dieren, donker, publiek buiten. Openluchtpodia programmeren daadwerkelijk van muziek en cabaret tot circus en jeugdtheater.
- Op een groot festival. Meerdere podia, enorme drukte, artiesten door elkaar, strakke programmering.
- Op een bijzondere historische locatie. Kasteel, kerk, ruïne, museum — een voorstelling die speciaal voor die plek wordt gespeeld. Locatietheater gebruikt juist zulke onverwachte ruimtes als onderdeel van de voorstelling.
- In een grot. Het is wat donker en fris qua temperatuur maar ook in grotten worden optredens gegeven.

	Podiumkunst		Probleemgebied		Locaties (waar)
1	Toneel	1	Medisch / lichamelijk	1	Cruiseschip
2	Dans	2	Materiaalpech / technisch probleem	2	Tv-studio
3	Muziek	3	Menselijk / onderling conflict	3	Openluchttheater
4	Circus	4	Omgeving / natuur	4	Groot festival
5	Cabaret/comedy	5	Tijd / timing/ planning	5	Bijzondere historische locatie
6	Goochelen / illusionisme	6	Verdwijning / vergissing	6	Grot

Toelichting.

Podiumkunst

- Toneel – scènes, personages, tekst, improvisatie
- Dans – beweging, choreografie, eventueel zonder tekst
- Muziek – zingen, instrumenten, ritme, band/orkest
- Circus – acrobatiek, jongleren, clownerie, trucs
- Cabaret / comedy – sketches, stand-up, humor, conferences
- Goochelen / illusionisme – trucs, misleiding, magie, mentalisme

Probleemgebied

- Medisch / lichamelijk. Iemand raakt gewond, wordt ziek, krijgt een allergische reactie, valt flauw, kan ineens iets niet meer.
- Materiaalpech / technisch probleem. Iets breekt, werkt niet, raakt vast, valt uit, lekt of doet precies het verkeerde.
- Menselijk / onderling conflict. Ruzie, jaloezie, misverstand, iemand voelt zich buitengesloten, twee mensen willen iets anders.
- Omgeving / natuur. Noodweer, extreme hitte, wateroverlast, een dier duikt op, de omgeving wordt plotseling gevaarlijk.
- Tijd / planning. Iemand is te laat, iets moet nú gebeuren, iemand timet een handeling te vroeg of te laat.
- Verdwijning / vergissing. Iemand of iets is kwijt, verwisseld, gestolen, op de verkeerde plek terechtgekomen of door de verkeerde persoon meegenomen.

Locaties

- Op een cruiseschip. Bewegend schip, zeezieke, passagiers, storm, beperkte ruimte.
- In een tv-studio. Camera's, live-uitzending, presentator, technici, we zijn over 20 seconden weer in de lucht!
- In een openluchttheater
- Weer, dieren, donker, publiek buiten. Openluchtpodia programmeren daadwerkelijk van muziek en cabaret tot circus en jeugdtheater.
- Op een groot festival. Meerdere podia, enorme drukte, artiesten door elkaar, strakke programmering.
- Op een bijzondere historische locatie. Kasteel, kerk, ruïne, museum — een voorstelling die speciaal voor die plek wordt gespeeld. Locatietheater gebruikt juist zulke onverwachte ruimtes als onderdeel van de voorstelling.
- In een grot. Het is wat donker en fris qua temperatuur maar ook in grotten worden optredens gegeven.

	Podiumkunst		Probleemgebied		Locaties (waar)
1	Toneel	1	Medisch / lichamelijk	1	Cruiseschip
2	Dans	2	Materiaalpech / technisch probleem	2	Tv-studio
3	Muziek	3	Menselijk / onderling conflict	3	Openluchttheater
4	Circus	4	Omgeving / natuur	4	Groot festival
5	Cabaret/comedy	5	Tijd / timing/ planning	5	Bijzondere historische locatie
6	Goochelen / illusionisme	6	Verdwijning / vergissing	6	Grot

Toelichting.

Podiumkunst

- Toneel – scènes, personages, tekst, improvisatie
- Dans – beweging, choreografie, eventueel zonder tekst
- Muziek – zingen, instrumenten, ritme, band/orkest
- Circus – acrobatiek, jongleren, clownerie, trucs
- Cabaret / comedy – sketches, stand-up, humor, conferences
- Goochelen / illusionisme – trucs, misleiding, magie, mentalisme

Probleemgebied

- Medisch / lichamelijk. Iemand raakt gewond, wordt ziek, krijgt een allergische reactie, valt flauw, kan ineens iets niet meer.
- Materiaalpech / technisch probleem. Iets breekt, werkt niet, raakt vast, valt uit, lekt of doet precies het verkeerde.
- Menselijk / onderling conflict. Ruzie, jaloezie, misverstand, iemand voelt zich buitengesloten, twee mensen willen iets anders.
- Omgeving / natuur. Noodweer, extreme hitte, wateroverlast, een dier duikt op, de omgeving wordt plotseling gevaarlijk.
- Tijd / planning. Iemand is te laat, iets moet nú gebeuren, iemand timet een handeling te vroeg of te laat.
- Verdwijning / vergissing. Iemand of iets is kwijt, verwisseld, gestolen, op de verkeerde plek terechtgekomen of door de verkeerde persoon meegenomen.

Locaties

- Op een cruiseschip. Bewegend schip, zeezieke, passagiers, storm, beperkte ruimte.
- In een tv-studio. Camera's, live-uitzending, presentator, technici, we zijn over 20 seconden weer in de lucht!
- In een openluchttheater
- Weer, dieren, donker, publiek buiten. Openluchtpodia programmeren daadwerkelijk van muziek en cabaret tot circus en jeugdtheater.
- Op een groot festival. Meerdere podia, enorme drukte, artiesten door elkaar, strakke programmering.
- Op een bijzondere historische locatie. Kasteel, kerk, ruïne, museum — een voorstelling die speciaal voor die plek wordt gespeeld. Locatietheater gebruikt juist zulke onverwachte ruimtes als onderdeel van de voorstelling.
- In een grot. Het is wat donker en fris qua temperatuur maar ook in grotten worden optredens gegeven.